

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr., negyedévre 1 frt. 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr.

Előfizethetni a kiadó hivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felolós szerkesztő:

Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szekesfejérvár, kigyó-utca 9. szám. Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

A katolikus autonomia.

I.

(P.) Csorba Ferencz neve alatt megjelent és a kath. auton. miáról szóló röpiratot, mint e tekintetben kitogástalant némely lap mellegen ajánlotta olvasóinak. Megszereztük a füzetet és csodálkozva tapasztaltuk, hogy az abban fejtegetett elvek jórésze nagyon alkalmas az elmék megtévesztésére — míg a sorok között sértő gyanúsítás foglaltatik a kath. papságra, anyagi előnyöket helyezve kilátásba az elvei szerint felépítendő kath. autonómiában, mely voltaképen egyenlő a semmivel s melyben a kath. egyház jogai, különösen pedig vagyona nullává devalválódnának. Minthogy e mű több oldalról ajánlva lett, olvasóinkat annak tévedéseitől megóvni volt szándékunk akkor, midőn elhatároztuk, hogy Csorba Ferencznek tisztán az államhatalom elvei szerint és érdekében irt röpiratát bonczkés alá vesszük. Ez adta az impulzust, hogy e lap hasábjain közlendő cikksorozatban foglalkozunk a nevezett röpirattal s vele szemben jogos védelembe vegyük a kath. papságot s megvilágítsuk Csorba téves nézeteit az igazság elvei szerint.

Jelen cikk keretében kath. papságunkat mélyen sértő ama föltevésekre és gyanúsításokra szoritkozunk, melyeket ugy Csorba Ferencz röpiratában, mit más oldalról is folyton ismételnék, hogy a papságot helyzetével és életével meghasonlításba hozzák, ezáltal egyházi egységben gyöngítsék, fegyelmében lazítsák és a megpróbáltatások napjaiban a küzdelemre képtelenné tegyék.

Tudván azt, hogy autonómiánk keresztülvitelében mily fontos tényező a kath. papság, azt az autonómiától elidegeníteni, elméjében és szívében a megalkothatás bizonytalanságát, a visszavonás plántáját ültetni, sőt a gyanúsított episcopattussal szemben ellentétes állásba helyezni igyekeznek.

És hogy mennyiben érték el céljukat, nem titok a fi yelmes szemlélő előtt.

Az elért siker előrevetett árnyékát láttuk a megindult autonómiai mozgalmakban. A lelkesedésnek minimális foka, hogy ne mondjam a a nagytömeg közönye — a közhangulatnak oly mérvű fásultságát engedte láttatni a létesítendő autonómiával szemben, mely a megalkotás esetében is mostoha gyermekként fogja fogadni az autonómiát.

A közvéleményt ilyképpen megtéveszteni törekvők, lerántva rendeltetésének és céljának magaslatáról az autonómiát, oly alakot és szint adnak neki a közvéleményben, mintha azt csak a papság érdekei követelnék s kizárólag csak az ő osztályérdekeik miatt és szerint volna létesítendő. Tehát a papságért, nem a vallásért, mely immár dogmáiban van megtámadva, nem az egyházért, mely a széthúzó egyedek millióit éppen az autonómiában törekszik közös érdekei védelmére csoportosítani, nem a hívekért mely-

nek lelkiismereti érdekei követelik az autonómiát. Mind nem ezért — hanem a papságért, mely szerintük helyzetével, sorsával elégedetlen, erkölcsi életében tágításokat, fensőbbségével szemben függetlenségnek nagyobb mértékét kívánja.

Eme törekvések hangoztatása, és a papságot érintő mostoha pártfogás emlegetése — a legjobb eszköznek bizonyult ama cél elérésére, hogy a katolikusok nagy tömegét közönyössé tegye az autonómia, mint kizárólag a papság osztályérdekeiben alkotandó mű iránt.

A röpirat így szól: „E vagyomból (az államosítandó egyházi vagyonról van szó) annyi, a mennyi a minden rangbeli lelképásztorok kellő ellátására volna fordítandó.“

De ki nem látja ebben egyszerűen a gúny szellemét a kath. papság iránt?

Fölteszik a kath. papságról, hogy csupán önző czélokért tud küzdeni, önhaszon tökéje által kamatozni, hogy legelső vágya és célja a megalkotandó autonómiában saját anyagi helyzetét egész nagyságában biztosítani s így rövidlátóvá tévéü őt anyagisága, könnyü dolog az autonómiában saját egyháza ellen ingerelni, mi ha sikerül, megdül az egész mű és a jobbak — a felépítés előtt romokká lett egyházi érdekek fölött búsan nézhetnek a beláthatlan időkbe melyben újra kezdek az építést.

De a kath. papság hangosan tiltakozik e föltevések ellen, s meghántott önérzetének teljes erejével utasítja vissza azokat.

Visszautasítja ama fölvést, mintha az autonómia kérdésében csak: önhasznáért lelkesülne és kész lenne e nagy, e szent érdeket hűtlenül elárulni, ha attól helyzetének javítását és idegenektől kilátásba helyezett kecsgetető ígéreket egész összegeiben beváltottnak és maga számára biztosítottak nem látná. Hisz éppen a kath. papság volt az, mely legkevésbé hangoztatta anyagi előnyeit a 71-iki kongressuson és küldött követei által ez irányban követelt legkevésbé, sőt már sorrendűnek tartva saját előnyeit, alárendelte azt az egyház egyetemes érdekeinek és ugy a hívek igényeit, mint az episcopatusus jogait legjobb erejével támogatta — és pedig egyetemlegesen — mert egy-két ellenvéleménnyel bíró csak kivétel a szabály alól, de maga a tulnyomó többség, az önzés minden utógondolata nélkül óhajtott és akarta az autonómiát.

A kath. papság tiltakozik ama gondolat ellen, mintha pályájának díját kitüntető jutalmazásokban, munkálkodásának jutalmát anyagi érdekeinek kielégítésében, életének célját az aranyborjú imádásában keresné. Hisz éppen a kath. papság az, mely egyenlő, sőt talán magasabb erkölcsi és szellemi kvalifikációja mellett minden irigység nélkül nézi az egyéb pályákon előrehaladók kitüntetéseit, míg ő éppen állásánál fogva szűkebb korlátok közé utalva, megelégszik híveinek adományaival, nem ritkán azal, mi számára az oltárról megmarad.

Hol van tehát az ok, mely gyanúsításokra és föltevésekre alkalmat nyújt — hol van az ok, mely idegen kezek beavatkozását jogosulttá teszi a papság anyagi helyzetének javításában?

Mint mindenütt, hol emberek munkálkodnak, ugy az egyházi pályán is van kivétel, az egyház is családhatik egyik-másik tagjában — de az egész osztályt gyanúsítani egy-két pro-selyta ajkáról elhangzó jöj miatt — ezt visszautasítja a kath. papság, mely kimért jövedelmét, takarékoságának gyümölcsét szívesen megosztja a vendégszeretet, barátság és rokoni kötelekék igényeivel.

De visszautasítja a kath. papság ama gyanúsításokat, melyek anyagi előnyöket helyezve kilátásba oda céloznak, hogy az alsópapságot ellentétbe helyezvén az episcopattussal — közéjük a visszavonás plántáját ültessék s így egységben rejő erejét megtörjék, mi előfutára volna az egyházi érdekek bukásának, mely szomorú tényhez, még az ellenfél gúnykaczaja is járulna.

A kath. papság jól tudja, hogy csakis a hierarchicus egység kapcsolatban bírja egyházi állásának szilárd alapzatát s így érdekei azonosak az episcopatusus érdekeivel, melynek párttorbotja az alsópapság vállain örzi a reá bizott nyáját.

Jól tudja, hogy ugy vallási, mint társadalmi téren erkölcsi életének gyökere ugyanazon szőlőtőn táplálkozik, melybe az isteni Mester a megváltozhatlan hierarchicus rendet s ennek legfőbb attributumát az engedelmisség elvére fektetett egységet oltotta.

Jól tudja a kath. papság azt, hogy a hol ezen hierarchicus egység bármily hatások folytán megcsorbult, ott elsősorban az alsópapság vallotta a kárt és esett áldozatul — szolgáljává lévén az államnak, gyűlölet tárgya a nép előtt — csupán azért. mert a hatalmában megingatott, tekintélyében meggyengített episcopatusnál elég támogatást nem talált, az államhatalom tulkapásaival szemben.

A gallicanismus napjaiban az önállóság császsavú ígéretei folytán utótt rést a franczia papság a hierarchikus egység bástyáján; de a súlyos bilincsek tartott pápai kapcsolat helyet, nyakára kapta a guillotint, melyet sem politikai fogással, sem a rémnapok alatt tanúsított hazafiságával nem birt elhárítani.

A josephinismus legfőbb törekvését hierarchikus egység megbontása kepezte, mely elsősorban az episcopatusus befolyását és hatalmát igyekezett megdönteni és annak paralyzálásával a szolgáljává tett alsó papság sekrestyébe szoritva nézte, miként enged a hatalom jobbról-balról csak három gyertyát az oltárokon.

Igen — vannak érdekei papságunknak — és nem új az anyagi segélyezés kérdése sem.

De gyógyszerében halálhozó a segélyezés oly módozata, mely az egyházi vagyonból „annyit a mennyit“ a szűkebb viszonyok között

Mai lapunk 8 oldal.

A főispán indítványa folytán a polgármester megbízott, hogy az ülés után a hadoló feliratot megelőzőleg sürgőnyt küldjön a miniszterelnök utján a királyhoz. A sürgöny szövege a következő:

Miniszterelnök urnak Budapest.

Székesfejérvár szab. kir. város közönsége mai napon tartott közgyűléséből tiszteletteljesen kéri Nagyméltóságodat, hogy Felsőcséreg Urunk Királyunknak az egész nemzetet elragadó örökméltó rendelkezéseért már a felirat felküldése előtt e város háláját és mély hódolatát ö Felsőcséreg legmagasabb tudomására juttatni méltóztatassék.

Polgármester.

Az ülés 3/4 11 órakor ért véget. A jegyzőkönyv hitelesítésével Horczeg Ignác és Tóth Arthur bizotts. tagok bizattak meg.

A haladás utján.

A modern fejlődés kívánalmaival lépést tartó városokat három tényező jellemzi, a melyek nélkül ma már város fejlődéséről, haladásáról szó sem lehet. E három tényező *vízvezeték, csatornázás és a villamos erő* használat.

Ha a mi elmaradt városunkat nézzük szomorúan kell konstatálnunk, hogy a haladás e három fontos tényezőjét teljesen nélkülözzük. Pedig sokkal nagyobb segítségünk volna reá, mint a legtöbbjének azon magyar városoknak, melyek megértették az idők követelményeit, s e három fontos tényező birtokába helyezték magokat, hogy lépést tartsanak a többi városok fejlődésével.

Evek óta vajdunk nálunk a vízvezeték s az elkerülhetetlen csatornázás kérdése, nem mintha általános szükségletet nem sürgetőleg azok megvalósítását, hanem azért mivel egy gyalázatos rendszer békába ver itt a városházán minden nemesebb irányú törekvést. Így utaltatnak át a kérdések bizottságból bizottságba, egy halasztatnak el a végleges megoldások tavasztól őszig, őztől tavaszig. Rendszer ez, a melynek kétségtelen célja az, hogy a polgármester kétkulacsos álláspontján változtatni kénytelen ne legyen. Így történnek meg a legszörnyesebb dolgok a közgyűléssel, hogy amit egyik közgyűlésen mint szükséges dolgot elhatároznak, azt később egy másik közgyűlésen ismét elvetnek.

Az emberek egészen hozzászoktak ehhez itt Székesfejérváron és meg sem ütköznek rajta, de nem úgy az idegen, ki borzadva nézi ezt a fejtetőre állított rendszert. Hasonlatos ez a városi adminisztráció azon séta mozgáshoz, midőn valaki egyik lábával előre lép, a másikkal meg vissza. Tagadhatatlan, hogy ugy látszik mintha az illető járna, valóban pedig egy helyben áll. Nem látják, vagy nem akarják látni városunk képviselői ezt a szemfényvesztő játékot?

Minden nemesebb irányú törekvést azzal az indokolással buktat itt meg a polgármester, hogy nincs pénz! Ugy látszik az aggódo városatyák előtt, hogy a polgármesterünk fukar és a város javára takarékoskodik. És mi történik mégis valójában? A pótdadó évről-évre rohamosan nő, abban az arányban, amint hanyatlik a város fejlődésében. Pótdadónk ma kiállja a versenyt akármelyik városossal, sőt fölülhaladja nem egyét azok közül, a melyeknek már van vízvezetékük, csatornázottak és villanyvilágítással berendezettek. Még az sem mondható, hogy a város szegénysége oka a furcsa tümeménynek, mert hiszen tudvalevő dolog, hogy egyike vagyunk az ország leggazdagabb városának.

Jó lenne már ha egyszer a város polgár-

sága gondolkoznék e fölött, s ne engedné magát ravasz fogásokkal a pusztulásba dönteni.

Elmondottuk pedig mindezt figyelemtelésképpen az alkalomból, hogy Nagy Ignác és Mayer Zoltán villanyvilágítást és villamos vasutat akarnak városunkban létesíteni.

Ha valaki az alábbi memorandumot elolvassa abból meggyőződhet, hogy a város jövő fejlődésére milyen nagyfontosságú kérdéssről van itt szó, a melynek megvalósítása nem csak hogy a város anyagi megterheltségével nem jár, de a mint a számok kétségtelenül igazolják, világításunk költségeit *tejemesen leszállítják*. Ne engedjük tehát magunkat a gáztársulat érdekelt emberei által helyes itéletünkben megtévesztetni, s lépünk fel határozottan s minden huzavona s különböző bizottságokkal való évődés nélkül ragadjuk meg gyorsan a kínálkozó alkalmat s a modern fejlődés legalább egyik tényezőjét szerezzük meg.

A Nagy Ignác által készített és báró Fiáth Pál főispánhoz benyújtott memorandumot részletes felvilágosításul alább egész terjedelmében közöljük.

Méltóságos Báró Főispán Úr!

A Székesfejérváron tervezett villamos közúti vasut. azzal kapcsolatos nyilvános közlés magánvilágítás, valamint a helybeli ipar-telepek részére erőátviteli szolgáltatás ügye mai állásában a következő:

I. A Székesfejérvár szab. kir. város polgármestere által az 1891. évi XLI. t. cz. 7. §-a alapján 1897. február 8-án 1782. sz. a. kiadott előmunkálai engedélyt a köteles jelentésből értesült nagyméltóságú m. kir. kereskedelmiügyi miniszter ur február 23-án 9970/897. sz. magas leiratával hatálytalanította; mert az 1887. aug. 29-én 33156. sz. a. ki-bocsájtott körendelet nyomán csatlakozásnak tekintendő már az oly vonalvezetés, melynek hivatása a vasúti állomáshoz és viszont személy vagy áru forgalom közvetítése; azonban egyuttal felhívott, hogy az előmunkálai engedély megadása iránti folyamodványt a vonalvezetést feltüntetők térképpel felszerelten közvetlenül hozzá nyújtsák be az engedélyt kérők; ez a márczius 7-én történt közlés után már márczius 10-én meg is történt.

1897. márczius 8-án báró Dániel magy. kir. kereskedelmiügyi miniszter ur aláírásával 16708/IV. sz. a. kelt engedély okirat nekem 1897. április 2-án kézbesítettett a városi hatóság részéről 5651. sz. a.

Az engedély okmány tisztelettel alulírott Nagy Ignác ügyvédnek és Mayer Zoltán vasut-épitési tisztviselőnek adja az előmunkálai engedélyt egy évi tartamra és megjelöli az ut-irányt: Székesfejérvár sz. kir. város belterületén a Déli vaspálya pályaudvarától kiindul s az Apáczai-, Új- és Széchenyi-utczákon át a Vörösmarty-térre, onnét a Kossuth- és Kórház-utczákon, a Piaczon, a Nádor-utczán, a Vásár-téren és a Lovasberényi-uton a Szőlőhegyig, s innét a Fiskális-dűlőn és Budai-uton végig, ismét a Vörösmarty-térre vezetendő városi villamos vasutára.

Engedélyes társam Mayer Zoltán, az időben itteni lakos, a sárbogárdi vasutépítési vállalatnak pénztárosa — 14 évet meghaladó időn át szüntelenül vasutépítési vállalatoknál volt alkalmazva, mint ilyen kellő technikai ismeretekkel bir, a vasúti tervezések és építkezések minden ágában teljesen tájékozott, most Szatmáron hasonló vállalatnál Gerster Béla műépítész mérnök alkalmazottja.

Nevezett Mayer Zoltán számításai alapján indult meg a tervezés, az ő összeköttetései folytán lett megnyerve az általunk tervezett villamos vasut és villamos világítás kivételére, finanszírozására Gerster Béla építész mérnök Budapest, Nagy János-utca 25. sz. a. lakos.

Számok a ajánlkozó között épen vele láttuk legelőnyösebbnek a kivétel feletti tárgyalásokba bocsájtkozni, mivel az idő szerint fejezi be a városunkkal a pénz és egyéb viszonyok te-

kintetében hasonlatos Miskolc városában ugyan a városi villamos vasut építését, köz- és magánvilágítás létesítését, a hol meg kell jegyezmem, miszerint a nekem eredetben felmutatott vállalkozási szerződésében: Miskolc város közönsége magára vállalta az ottani légszuszársulatnak még 30 évre fennálló kizárólagos joga leváltását, hogy a légszusz helyett azonnal a villamos világítás legyen bevezethető; mi pedig azon előnyös helyzetben vagyunk itt, hogy — a teljesen idegen légszusz-gyár tulajdonosával szemben — épen a folyó évből joga van a városnak az első 30 éves ciklus leteltével 1902. évre a légszuszvilágítást minden kárpótlási kötelezettség nélkül felmondani, és megszüntetni.

II. Ezen alapokon állva, Gerster Béla urat egyebekről kellően felvilágosítva, ő már az első alapműveleti adatokat egybe is gyűjtötte a május 23-án ide küldött szakmérnöke Jähnisch Oszkár ur által eszközölt utvonallé-járás, a városi mérnöki hivatalban, a város lejtmezéséről készen levő térképek, kataszteri térképek szükséges másolatainak levételéből, — melyeknél egy a meglévő, valamint elő-irányzott alag csatornázások, légszuszcső hálózatok, utca színvonalak és minden egyebekre kellő figyelem fordított, úgy, hogy ezen adatok birtokában most már csak kitévesi műveletek és azok alapján az építés kivételére szükséges részletes tervrajzok elkészítése teljesítendő.

Mielőtt azonban ezen nagy terjedelmű és nagyon is költséges mérnöki munkák végeztetésének, úgy a vállalkozónak tájékoztatásul, valamint az összes előmunkálai készíradásokért minden eshetőségre tölem követelt megtérítési szavatosságom fedezésére én is szükségét látom, hogy mindkettőnk kockázatát lehetőleg mérsékelve legyen, az erre való előleges biztosítékok egybegyűjtését, hogy egy villamos vasúti üzem, mint különösen a villamos világítás áram fogyasztása, az építkezésnek Gerster ur előleges számításai szerint 600,000 forra rugó befektetési tőkének kamatai, a fenntartási költségek fedezetét megtalálja-e? Gerster ur számításai alapján 10 normális gyertya fényű villamos izzó lámpa által felvett fogyasztási alapon a magán fogyasztásban 2000 lámpának bevezetése és használatba vétele kívánatik, a melynek aláírás által biztosítása esetén, — a közvilágítás elnyerésére kilátással és reménnyel — az egész vállalatot, úgy a villamos vasutnak engedélyezett utvonalon kiépítését, a megfelelő áramfejlesztő telep felállítását, s a világítási vezetékeknek elkészítését bevezetését keresztül vihetők tudja, s a vállalatot kivételre juttatja.

A közzétetteket a következőkben sorolom fel:

1. A megyei köztörvényhatóság székháza a benne elhelyezett és kivüle levő megyei hivatalokkal, főszolgabirodsággal, közkórházzal.
2. A városi köztörvényhatóság háza a benne elhelyezett és kivüle levő hivatalokkal és városi kórházzal.
3. A királyi Törvényszék mindhárom osztálya um. m.: polgári, büntető és telekkönyvi.
4. A királyi Ügyészség és felügyelete alatt álló javító intézet.
5. A királyi Járásbíróság.
6. A királyi pénzügyigazgatóság és adóhivatal.
7. A királyi posta, távirtda és távbesszélő hivatalok.
8. A katonai épületek:
 - a) „József Főherceg” lovassági laktanya és tiszti pavillon,
 - b) „Közös” gyalogsági laktanya,
 - c) „Honvédség” laktanyája és tiszti pavillon,
 - d) „Csendőrség” laktanyája és parancsnoksági épület,
 - e) Királyi állami méptelep,
 - f) A most építendő új csapatkórház és a meglévő katonai kórházak.
9. Nyilvános tanintézetek közül:
 - g) Főgimnázium.
 - h) Állami főreáliskola.
 - i) Kereskedelmi akadémia.
 - k) Polgári leányiskola.
 - l) Belvárosi elemi iskola, melyben az ipa-

rostanonczok nyernek oktatást épen az esti órákban.

- m) A „Ferencz József“ nőnövelde.
10. A helybeli pénzintézetek:
 - n) Székesfehérvári takarékpénztár.
 - o) Fejermegyei takarékpénztár.
 - p) Kereskedelmi bank.
 - r) Különsőn segélyező egyesület.
 - s) Különsőn népsegélyező egyesület
11. Déli vasút társaság.
12. Magyar államvasút.
13. Színház részvény-társaság és Vörösmarty-kör.
14. Kereskedelmi csarnok.
15. Korosolya-egyesület.
16. A haladópartí és orth. zsidó-imaházak és ezek iskolái.

V. Ezen közzintézetek vezetőinél kérem Méltóságos Báró, Főispán Urnak kegyes támogatását, különösen ott, hol a magas Kormány engedélyezésétől függ a villany-világításnak alkalmazása, hogy ez érdemben előterjesztéseiket nyújtsák illetékes Kormányhatóságukhoz, a hol Méltóságos Báró, Főispán Urnak hathatós befolyásáért esedezem.

Különösen kérem, hogy ezen intézmények és közhivatalok vezetői — tekintettel a város Törvényhatósága előtt most döntés alá kerülő közvilágítási kérdésre — lehetőleg 30 napi záros határidőn belül szerezzék meg illetékes kormányhatóságok engedélyét és egyuttal szám szerint határozzák meg, hány darab lámpát kívánnak alkalmaztatni? — rendez 10 normális gyertyafényű izzólámpát? — esetleg nagyobb fényerőt szolgáltató lámpát; különösen hány 32 normál gyertya fényerű izzólámpát?

Ezen adatok beérkezése után engedje meg Méltóságos Báró, Főispán Ur azon javaslatom és alázatos kérelmem előterjesztését:

Beszereztem Gerster úrtól a szükséges adatokat egy a köz- valamint a magánvilágítás fogyasztására felhasználandó villamos áramegység árait illetőleg; és azokkal párhuzamba teszem, a városi utczei világítás javítása ügyében kiküldött bizottság elnökéhez városunk főmérnöke Winkler Vilmos által, tanulmány utja tapasztalatainak eredményét egybefoglaló jelentésében, a jelenlegi légszesz világítás kiszámított óránkénti árát és pedig: mindkét világítási mód szerint 10 normális erősségű tény szolgáltatását véve alapul:

- a) utczei közvilágításban óránként a légszesz ára 1898-tól 1-538 kr., villany ára 1 kr.
- b) magán-világításban a légszesz 2-3 kr. villany ára 1-6 kr.

III. Már ezen ár meghatározásból bizonyos: hogy a villam-világítás ára olcsóbb a légszesz világításnál — több mint 1/3-ad részszel; a melyhez még számba vesszük a városi főmérnök jelentésében már felsorolt előnyöket:

- a) „hogy a villany vezetésére huzalok szolgálnak, a melyek mindenütt igen könnyen alkalmazhatók“ azért
- b) „a légszeszcső vezetékénél összehasonlíthatatlanul olcsóbbak;“
- c) „a légszeszcsövek megrepedése következtében előállható talajfertőzés és robbanások teljesen kizártak;“
- d) „a lámpák kezelése tekintetében: az összes nyilvános lámpák egy pillanat alatt gyújthatók meg és olthatók el;“
- e) „a lakásokban is a felgyújtás és elolvasztás egyszerűen egy csap segítségével történhet;“
- f) „a mi a takarítás szempontjából is lényeges előny“, végül
- g) „teljesen tűzmentes.“

Különösen nagy horderejűnek jelzi még a mérnöki jelentés is a villamoság behozatalát a kisipar fellendítésére szolgáltatandó hajtóerő nyújtásában. Midőn tehát ennyi előny és mindenek felett a légszeszszel szemben olcsóbb-sága már előre biztosított; nagy jelentősége még az, hogy városunknak azonnal nagyvárosias jellegű ad, s a vele kapcsolatosan létesítendő villamos közuti vasút által, a közlekedés olcsósága, jósága mellett, különösen, hogy a város közönségének annyira kedves kiránduló és nyaraló helyét a szőlőhegyet a várossal

összeköti, itt még a nyári tartózkodást is kellemessé teszi, sőt talán szőlőhegyünknek nagyobb terjedelemben üde nyaralóvá átalakulását, s még a fővárosból is nyaralásra számossak ide kecsesgömböket eredményezheti, holott ezen reményekre a már ugy is túlhaladott légszesz világítás a legkisebb kilitással sem kecsesgömböket: alázattal kérem Méltóságos Báró, Főispán urat:

IV. Kegyeskedjék a vállalat támogatását a haladás és a közjó előmozdítása érdekében pártfogásába venni, különösen az által, hogy a közpületekbe, s a város területén levő hivatalokba a villany világítás bevezetése elrendeltessék, mert csak így lehet reményünk, ha magán-világításban a vállalkozó által előfeltétlenül kötött 2000 lámpát összehozhatjuk.

Kegyeskedjék mindazon közzintézetek vezetőit, hogy a magán fogyasztásra számot tevő szálloda, kávéház tulajdonosok, kereskedők, nyitott üzlettel bíró egyéb üzlet tulajdonosokat és a nagy közönség sorából a villamos világítás iránt érdeklődő haztulajdonosokat, még különösen a helybeli orvos és ügyvédi kar tagjait egy nagyobb értekezletre egybehívni, a mely értekezleten a magán fogyasztás lámpái száma megállapítható legyen úgy, hogy ugyanott a villany-világítás bevezetésére vállalkozók a vállalat kivételének sikeressége czéljából aláírásaikkal biztosítják hány és minő fényerű lámpa felállítását kívánják és rendelik meg.

A magán világítás vezetőikre a vállalkozó Gerster Béla úrtól a mai napon vett tudósítást közlöm:

„A magán világításnál a vezeték bevezetése a csatlakozástól el a fél költségén történik. Légvezetéknek a bevezetés költsége igen csekély, alig rug pár forint, a részletes ár mindig a helyi viszonyoktól függ s ezét általánosában árat a csatlakozásra megadni nem szükséges. — Elég az ahhoz, hogy az egész csatlakozás egy pár isolator, egy pár káposz s néhány méter sodronyból áll, s tehát összesen igen csekély összegre rugó költségekkel állunk szemben. — A lámpákat hordozható, valamint álló lámpákat igen is szállítom kívánatra tömegben is olcsóbb áron; ábrás-árjegyzékeket küldök.“

Az ábrás-árjegyzékeket beérkezésük után azonnal közlöm, addig is mely tiszteletem kifejezéséül maradtam

Méltóságos Báró Főispán Urnak Székesfehérvár, 1897. július 9-én alázatos szolgálja
Nagy Ignác.

A memorandumot a főispán a legnagyobb meglepéssel vette, s miután a város fejlődését szíven viseli, maga állott a terv megvalósításának élére, a mi mindenesetre a legnagyobb reményt nyújtja arra nézve, hogy Székesfehérvár is rövid idő alatt a haladás útjára lép.

A főispán a következő meghívót intézi a lakossághoz:

Meghívó.

Nagy Ignác ügyvéd előmunkálati engedélyes által hozzám beadott kérelme folytán a Székesfehérváron létesítendő villamos vasut, ezzel kapcsolatos villamos világítás és ipari célokra tervbe vett villamos erőátvitel megvalósítása tárgyában az érdeklődő közönséget, a városi törvényhatósági székház gyűléstermében folyó 1897. évi október hó 3-án, délelőtt 10 órakor elnökelem alatt megtartandó értekezletre meghívom és ott minél tömegesebb megjelenésre kérem.

Székesfehérvár, 1897. évi szeptember 27.

Br. Fráth Pál,
főispán.

Reméljük, hogy a főispán meghívója városunk polgárságának érdeklődését ez ügyre fogja irányítani, és az értekezlet olyan határozatot fog hozni, mely a város jövőjét nagyban előfogja segíteni.

HIREK.

— A király névünnepe alkalmával október hó 4-én reggel 9 órakor dr. Steiner Fülöp megyéspüspök a székesegyházban ünnepélyes szent misét fog tartani. Hussár Ágost alispán ma kibocsátott meghívója folytán, a megyei törvényhatósági bizotts. tagjai báró Fráth Pál főispán vezetésé alatt (lehetőleg diszmagyarban) fognak megjelenni.

— Személyi hír. Dr. Steiner Fülöp megyés püspökünk vasárnap d. u. Budapestre utazott Vasvary Kolos biboros hercegprímás budavári palotájában kedden tartott püspöki konferenciára.

— Ráczkeve ünnepe. Ráczkeve folyó hó 26-án fényes ünnepségeknél volt színhelye. A honfoglalás és Magyarország 1000 éves fenállásának emlékére ugyanis Csepel-sziget hazafias lakossága Ráczkévén hatalmas szobrot állított fel közöltségen „Árpád“-nak a honfoglalók vezérének. Folyó hó 26-án volt a szobornak ünnepélyes átadása, melyet a ráczkevei dalárda a Hymnus énekével nyitott meg. Utána Földváry Miklós, a kerület országgyűlési képviselője hosszan ismertette a szobor létesítésének történetét, melyet többször megéjlesztett a nagy számmal egybegyűlt hallgatóság. Ezután Bartók Lajos országgyűlési képviselő szavaltta el erre az alkalomra irt hazafias ódját, mely az érzés meglevel és az előadás bájjával fűszerezve nagy hatást tett a jelenvolutakra. Budapest város küldöttségileg volt jelen az ünnepélyen s díszes koszorút helyezett a szoborra. Majd az alapító oklevelet irták többen alá a jelenvolut notabilitások közül. Végül a dalárda „Hazádnak rendületlenül“ című hazafias dalt énekelt el, mire a népsokaság levonult a Dunához csak az imént épített „Árpád“ hidhoz, hogy részt vegyen annak ünnepélyes egyházi megáldásában. A pompás, vasból készült hid 110 ezer frtba került, melyből Pestmegye 15 ezer frtot vett, 95 ezret pedig Ráczkeve. A megáldási szertartást Knežits Pál helybeli esperes-plébános végzte, a kerületi papság több tagjának segédlete mellett, Nagyszerű látvány volt, midőn a sokaság örömjongva vonult keresztül a már megszentelt hidon. Erre Szilágyi Lajos főszolgabíró szép beszédben adta át azt a közhaszalatlak. Díszes bankett következett erre, melyen sok felkőszönő hangzott el; köztük legsikerültebb volt Károly János székesfehérvári apátkanonoké, ki mint ráczkeve szülötte, szintén részt vett az ünnepélyen. Délután névünnepe volt Bálványoson, a Kis-Duna másik partján, ökörsütés, löfuttatás és egyéb mulatságokkal egybekötve. Este kivilágítás és táncmulatságok zárták be a nagyszerű ünnepet, mely sokáig kedves emléket fogja képezni a ráczkeveieknek.

— Fényes nász. Előkelő és fényes esküvő ment végbe e hó 27-én, hétfőn a helybeli székesegyházban. Dr. Kégl Károly megyei arvaszéki jegyző esküdött örök hűséget karcsai Lukáts Erzsikének, karcsai Lukáts Lajos földbirtokos kedves és széles leányának. A fényes nászmenet 1/4 12 órakor vonult fel a székesegyházhoz, miután előbb csakis az illetékes faktorok — külön eleget tőnek a polgári törvénynek. Orgonaszó kísérete az ifju párt az oltárhoz, mely e czéliből szépen felt párt diszítve. Nagyszámu elegáns közönség sorfala között vonult az ifju pár az Ur oltára elé, hogy kölcsönös szeretetükre Isten áldását vegyék. Nyoszolyó leányok voltak: Juhász Ilonka, Dieballa Erzsike, Fleischmann Irén, Pisky Paula, mindannyian festői szép öltözetekben. Vőfélyek: Lukáts László, Kégl József, Lukáts Lajos és Lukáts Sándor. A násznagyi tisztet: Koller

* Az aldunai Vaskapu-szabályozási munkálatok egy lépéssel ismét közelebb jutottak a befejezéshez. Elkészült ugyanis a Grébengát és Szvinicza község között a Duna medrén keresztben fekvő sziklazátonyon át létesített fenékszirt, mely a sziklameder megfelelő kitörése által 60 méter széles s a legkisebb víz színe alatt 2 méter mély utat biztosít a hajózásnak. A csatorna 120 méter hosszú s a letesítéséhez tervszerűleg 13,329 köbméter tömör sziklát kellett a Duna fenekéből kitörni, illetve kirobbantani s azt kotrás által eltávolítani. Ez az egész munka mintegy 800,000 frtba került. A csatornát e hó 17–21. napjain *Gondy Béla* miniszteri osztálytanácsos felülvizsgálván, a forgalomnak ideiglenesen át is adta.

* A fertőzött budapesti szarvasmarhavásártér. A múlt héten a budapesti szarvasmarhavásáron a Szerbiából felhozott állatok között az állatorvosok a száj- és körömfájás betegségét konstatálták és a több mint 2000 darabból álló felhajtásban 300-nál több szarvasmarhát találtak inficiálva. Erről a leletről kötelességszerűleg jelentést tettek a földmivélségi ministeriumnak, a honnét egy állategészségügyi felügyelő ki is ment a helyszínére a szükséges intézkedések megtétele végett. Eddig rendszerben is volna a dolog, a mennyiben a dolgot nem titkolták el, de a tett intézkedésekkel egyáltalában nem lehetünk megelégedve, sőt azokat a magyar állattenyésztőkre és kizárólag egyenesen sérelmeseknek és veszedelmeseknek tartjuk. U. i. a fertőzöttnek konstatált állatokat a vesztégistállókba helyezték, de a többi szerb állatokra nézve megengedték az eladást és a vásártérrel való elszállítását és a szerb marhák további behozatalát nem tiltották be.

Hirdetés.

A székesfejevári színház részvénytársulat felszámoló bizottsága közlése, hogy a székesfejevári kir. törvényszék, mint tlkvi hatóság 6394/897. tk. sz. végzésével a színházépületre az árverést elrendelte s határnapul f. évi november hó 30-ik napjának d. e. 9 óráját tűzte ki a tealkönyvi hatóság megyeházban levő hivatalos helyiségébe.

Árverezni szándékozók tartoznak a 121,166 frt kikiáltási ár 10% -át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban a kikiáltott kezébe előzetesen letenni, megjegyeztetvén, hogy a színházépület kikiáltási áron alul is el fog adatni, 60,000 frton alul azonban nem.

Az árverés egyéb feltételei Pálffy Károly székhérvári ügyvédnél, mint a felszámolási bizottság jegyzőjénél is megtekinthetők.

Székesfejevárott, 1897. szept. 18-án.

A színház részv.-társulat
felszámoló bizottsága.

Hirdetések

felvétetnek kiadóhivatalunkban
jutányos áron.

MAGYAR FÖLDHITEL

BUDAPEST, Nemzeti színház bérpalotája.

VIII. ker., Kerepesi-ut 5. szám.

Ajánl

3 1/2 és 4 0/0-os jezálogkölcsonöket

földbirtokra, házakra, a fővárosban és a vidéken, a becsérték 50, illetve 70 % -os

megterheléséig. Továbbá birtokparcellázásokat, telepítéseket, talajjavítási kölcsönöket az ide vonatkozó 1897. év törvény-czikk alapján. — Kimerítő prospektus kívánatra postafordultával meg.

MAGYAR FÖLDHITEL

Budapest, Nemzeti Színház bérpalotája,

VIII. Kerepesi-ut 5. szám.

„KEGYELET“

az »Első hazai cs. és kir. érczkoporsó-gyár« temetkezési vállalata,
Sz.-Fejérvár, Kossuth-utca Die' e ich-féle ház.

Van szerencsém szíves tudomásul h'zni, hogy

„KEGYELET“ ezim alatt

egy a jelenkor minden igényeinek megfelelő

TEMETKEZÉSI VÁLLALATOT

rendeztem be, hol is úgy a helybeli mint a vidéki tisztelt gyászoló közönségnek minden e szakmába vágó czikkeket **gyári áron** **bocsájtok rendelkezésére.**

Raktáron tartok a legegyszerűbb fakoporsóktól a legdiszesebb érczkoporsókig mindentéle árban. — Továbbá szemfedeleket, lepedöket, párnákat, szóval teljes berendezést a temetkezéshez szükséges kellékekből.

Nagy raktárt tartok legszebb kivitelű művirág, érc és örökzöld koszorukból.

Elvállalok úgy helyben mint vidéken teljes temetkezések rendezését, kapolnák, szobák behuzását stb

Rendkívüli olcsó árban bocsájtom a gyászoló családok rendelkezésére úgy helyben mint vidéken saját disz gyászkoocsijaimat, (halottas koci) és pedig a következő áron:

Egy diszes 8 oszlopos fekete ezüstös gyászkooci helyben 2 lóval 4 frt,

Egy diszes kék ezüstös gyermek gyászkooci helyben 3 frt.

Továbbá rendelkezésére áll még a gyászoló családoknak egy igen diszes üveges fekete ezüstös gyászkooci és igen diszes fehér aranyozott üveges gyermek gyászkooci a megfelelő testőrség és kapussal. — Hulla szállítását az ország és külföld minden irányában elvállalom.

Magamat a t. gyászoló családok szolgálataiba felajánlva maradok kiváló tisztelettel

GEBAUER KÁROLY,

az „Első hazai cs. és kir. szab. érczkoporsó-gyár“ tulajdonosa.

Csak csekély

HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE

kaphatók!

Legujabb divatu tavaszi-gallérok és kabátok.

Kész férfi- és gyermekruhák

minden nagyságban. Kanavász, vászon és minden e szakmába vágó

czikkek, valamint

ingek, gallérok és labravatók, nap- és esernyőx dus választékban.

— Nagy raktar asztal- és futó-szőnyegekben. —

LÓWY ADOLF + + + + +

+ + + + + **SZ.-FEHÉRVÁR.**

(Felmayer mellett.)